

Rammeaftale

2016

Rammeaftalen for det specialiserede socialområde og specialundervisningsområdet består af en Udviklingsstrategi og en Styringsaftale. Rammeaftalen dækker de 22 syddanske kommuner og Region Syddanmark.

Syddanmark

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	4
Den overordnede ambition	4
Udviklingsstrategien	5
Initiativer	5
Samspil og styring på det sociale område	6
National koordination.....	7
Kompetenceudvikling	8
Vidensdeling	8
Socialtilsyn	9
Tendenser og behov	9
Voksne	9
Børn og unge	9
Forebyggelse.....	10
Koordinering af lands- og Landsdelsdækkende tilbud og sikrede afdelinger.....	10
Særlige forhold	11
Rammeaftale for specialundervisningsområdet	11
Tilsyn og fælles samråd for Udviklingshæmmede lovovertrædere.....	11
Tilsyn med udviklingshæmmede lovovertrædere.....	11
Styringsaftalen	12
Tilbud omfattet af Styringsaftalen.....	12
Fælles ambitioner og initiativer 2016.....	14
Styring af udgifterne	14
Koordinering af kapacitetsudviklingen	15
Sikring af effektiv drift	15
Håndtering af lukning af tilbud	16
Håndtering af oprettelse af tilbud og pladser	17
Ændring af takster og kapacitet i Styringsaftaleperioden	17
Højt specialiserede tilbud med regional betydning	17
Klyngetilbud	18
Lokale tilbud	19

Ændring af kapacitet ved årsskifte	19
Højt specialiserede tilbud med regional betydning:	19
Klyngetilbud	20
Overtagelse af tilbud fra region/kommune.....	20
Takstprincipper	20
Opsigelsesvarsler	20
Prisstruktur	21
Enkeltmandsprojekter og særforanstaltninger	23
Afregningsregler/betalingsaftaler	24
Takstberegning	24

Indledning

De seneste år er der sket en stor udvikling på det sociale område. Dette er bl.a. sket på baggrund af kommunalreformen, den demografiske udvikling og økonomiske udfordringer. Udviklinger, der har stimuleret behovet for at finde nøglen til bedre og billigere velfærd.

Det er et paradigmeskifte, hvor fokus er ændret fra at se på velfærd som noget kommunen leverer til borgerne, til at se velfærd som noget, vi skaber sammen med borgerne.

Det betyder, at der er udviklet nye måder at gøre tingene på. Rehabilitering/habilitering er fælles grundlag i alle kommuner og regionen. Bag den rehabiliterende tilgang ligger borgerens ønske om et godt, selvstændigt og uafhængigt liv på trods af sociale, fysiske og psykiske begrænsninger i funktionsevnen.

Opgaveløsningen har flyttet sig til at gøre med borgeren og ikke for borgeren. Borgeren har på baggrund af paradigmeskiftet fået en mere aktiv rolle som medskaber og aktiv deltager i eget forløb. Samtidigt er fokus på den enkelte borgers ressourcer skærpet.

At arbejde rehabiliterende indebærer et værdisæt, hvor respekt og ligeværdighed er centralt, og hvor ønsket er, at borgeren oplever kvalitet og sammenhæng i forløbet. Borgeren mødes dialogorienteret – som ekspert på sit eget liv uanset, om der er tale om et sygdomsforløb eller en social indsats.

Fremtidens socialområde bygges på den tilgængelige viden og er orienteret mod progression og kvalitet. Det er afgørende, at kommunernes og regionens indsats resulterer i progression og effekt for borgeren.

Det er besluttet at sammenskrive Udviklingsstrategien og Styringsaftalen til et fælles dokument. Der vil til rammeaftalen for 2017 blive arbejdet videre med en endnu mere integreret rammeaftale.

Den overordnede ambition

Der vil i 2016 være fokus på, at de samlede udgifter på det specialiserede socialområde i Syddanmark skal falde, minimum fastholdes i forhold til 2015 i alle kommuner og regionen. Der tages dog højde for pris og lønfremskrivning, hvilket i praksis betyder, at udgifterne fra 2015 til 2016 maksimalt må stige med KL's pris og lønfremskrivning.

Dette skal ske ved at fastholde fokus og øget effektivisering af de tilbud, der eksisterer samt via fokus på udvikling af nye og effektfulde tilbud

Udviklingsstrategien

Udviklingsstrategien er en aftale mellem de 22 kommuner i Syddanmark og Region Syddanmark om udvikling på det specialiserede socialområde og specialundervisningsområdet.

Det specialiserede socialområde består af områderne:

- Børn og unge
- Voksne handicappede
- Voksne sindslidende
- Hjælpe midler
- Sikrede institutioner
- Personer med misbrug
- Herberg og forsorgshjem
- Kvindekrisecentre

Specialundervisningsområdet består af:

- Specialundervisning for børn
- Specialundervisning for voksne

Udviklingsstrategien for 2016 bygger videre på det gode samarbejde, som de syddanske kommuner og regionen har demonstreret gennem de seneste år.

Den rehabiliterende/habiliterende tankegang er omdrejningspunktet for kommunernes og regionens udvikling på det specialiserede socialområde. Med den rehabiliterende tankegang og de grænser de økonomiske rammer sætter, er der blevet stor fokus på metode og effekt. For at udnytte ressourcerne således, at alle borgere får den hjælp, som de har brug for, er det nødvendigt at vide, hvilke metoder og indsatser, der har størst effekt.

Socialområdet, er et område, hvor der er få evidensbaserede metoder. Det betyder dog ikke, at den indsats, som ydes i kommunerne og regionen ikke har effekt – men at der ofte ikke er evidens herfor. Det betyder, at evidens og resultatdokumentation vil komme til at være vigtige omdrejningspunkter de kommende år.

Initiativer

KKR og Socialdirektørforum har i februar 2015 offentliggjort en rapport om Metoder i botilbud. Rapporten, som er udarbejdet af SFI, afdækker metodeanvendelse i botilbud for borgere med udviklingshæmning og borgere med sindslidelser i Syddanmark. Rapporten stiller en række spørgsmål omkring metodeanvendelse, evidens, effekt m.m.

På socialområdet er der ikke en lang evidensbaseret tradition. Det betyder ikke, at der ikke arbejdes resultatorienteret og med dokumentation af effekter og resultater. SFI rapporten vil medføre forskelligt artede indsatser i kommunerne. SFI rapporten giver anledning til, at vi mere systematisk ser på vores metoder og arbejdsgange, træffer reflekterede valg, og på baggrund heraf kan sige: dette er de metoder, vi bruger her i kommunen, dem har vi valgt, fordi vi mener det er de bedste, vi behersker de metoder, som vi anvender, vi arbejder med resultatdokumentation osv.

SFI rapporten har rejst en række spørgsmål, som i 2015 og 2016 vil være med til at sætte dagsordenen i kommuner og region.

Samspil og styring på det sociale område

I forbindelse med evalueringen af kommunalreformen, er det besluttet, at kommunerne kan overtage sociale tilbud drevet af Region Syddanmark én gang midt i hver valgperiode, dvs. 1. januar 2017 i indeværende valgperiode. Beslutningen om overtagelse af tilbud skal meddeles Region Syddanmark senest 1. januar 2016.

På den baggrund, blev der i Syddanmark iværksat et projekt – Samspil og styring – til at frembringe materiale, som kan ligge til baggrund for en strategisk drøftelse af, hvorvidt kommunerne i Syddanmark skal hjemtage tilbud fra Region Syddanmark, hvilke og hvordan. På baggrund af rapporten og de strategiske drøftelser i Socialdirektørforum og KKR, træffer de enkelte kommuner beslutning om overtagelser.

Ved overtagelse af et regionalt tilbud øges kommunens faglige muligheder for at give borgeren bedre sammenhængende tilbud. Ligeledes giver det bedre muligheder for at styre den faglige og økonomiske udvikling i forhold til det ønskede serviceniveau.

Der er opmærksomhed på nedre grænse i forhold til antal af tilbud, som Region Syddanmark kan drive bæredygtigt. Der vil løbende følges op på dette i dialog kommunerne imellem og med Region Syddanmark.

Tidsproces for overtagelse:

- Juni – december 2015: Konkret beslutning om evt. overtagelse
- (10. september 2015: Mulighed for drøftelse i KKR ved behov)
- Januar 2016 (senest): Region Syddanmark skal have besked om eventuel overtagelse af sociale tilbud
- Januar 2017 (senest): Tilbud skal være overtaget.

Samspil og styring vil blive et fokuspunkt i 2016, idet beslutninger om overtagelse af tilbud vil betyde forberedende arbejde i de enkelte kommuner, men også foranledige at der i Syddanmark træffes fælles strategiske beslutninger omkring samarbejder på tværs af kommunegrænserne.

National koordination

På baggrund af evaluering af kommunalreformen er der i Lov om Socialservice tilføjet National Koordinationsstruktur som Socialstyrelsen står for.

Den nationale koordinationsstruktur skal sikre, at der eksisterer de rette tilbud og vidensmiljøer til borgere, der har meget sjældne funktionsevnedesættelser, særligt komplekse sociale problemer eller andre komplekse behov. Det sker gennem videns indsamling, faglig dialog, og ved at Socialstyrelsen kommer med centrale udmeldinger på området.

Socialstyrelsen skal følge udviklingen i målgrupper og indsatser for på sigt at skabe et nationalt overblik over det mest specialiserede socialområde og området for det mest specialiserede specialundervisning.

Socialstyrelsen har mulighed for at udmelde temaer til kommunerne. 1. november 2014 udmeldte Socialstyrelsen således temaerne:

- Voksne med kompleks erhvervet hjerneskade
- Børn og unge med alvorlig synsnedesættelse

Da lovgivningen er ny, er der til de to første udmeldinger lavet en overgangsordning, som betyder, at kommunernes tilbagemelding til Socialstyrelsen har deadline 1. marts 2016.

Der vil 1. november 2015 blive udmeldt nyt/nye temaer. Socialstyrelsen har meddelt, at der vil blive udmeldt tema om spiseforstyrrelser, men ikke hvorvidt der kommer yderligere temaer.

Det/de temaer, som udmeldes 1. november 2015 skal indgå i Udviklingsstrategien for 2017.

På baggrund af den nye Nationale koordinationsstruktur og de udmeldte temaer har Socialministeren i år valgt ikke at udmelde et ministertema.

Tidsplan:

- 1/3 2016 rapport om Voksne med kompleks hjerneskade og rapport om Børn og unge med alvorlig synsnedesættelse afleveres til Socialstyrelsen
- 1. november 2015 udmelder Socialstyrelsen nyt/nye temaer
- Foråret 2016 proces omkring opsamling af data og udarbejdelse af rapport. Rapporten skal indgå i rammeaftalen for 2017.

Afrapporteringer på centrale udmeldinger behandles af KKR Syddanmark, hvorefter de sendes til politisk behandling i de enkelte kommuner. Endvidere vil KKR Syddanmark inddrages løbende efter behov.

Kompetenceudvikling

I januar 2015, blev der på baggrund af et projekt på tværs af KKR, Socialdirektørforum og Sundhedsstrategisk forum afholdt Round table møde mellem Socialområdet, Sundhedsområdet og uddannelsesinstitutionerne i Syddanmark.

Baggrunden for udarbejdelse af kompetence oplægget er, at der gennem de seneste år er sket en stor udvikling i kommuner og regioner såvel på sundhedsområdet som på det sociale område. Dette er sket bl.a. på baggrund af kommunalreformen, den demografiske udvikling og økonomiske udfordringer. Udviklinger, der har stimuleret behovet for at finde nøglen til bedre og billigere velfærd.

Det er et paradigmeskifte, hvor fokus ændres fra at se på velfærd som noget, vi leverer til borgerne, til at se velfærd som noget, vi skaber sammen med borgerne og mange andre. Det betyder, at det er vigtigt, at vi ser på, hvordan medarbejderne i højere grad kan blive aktive medspillere, og hvordan vi sikrer kompetenceudvikling i den igangværende omstilling af velfærdssamfundet. Der er stadigvæk behov for den specialiserede medarbejder, men udgangspunktet er, at vi løser opgaven i samspil med borgeren og samspilspartner.

Fremtidens social- og sundhedsvæsen er vidensbaseret og orienteret mod effekt og kvalitet. Det er afgørende, at indsatsen fra den offentlige sektor resulterer i progression og effekt for borgeren. Dette medfører nye krav til medarbejderne og dermed nye krav til uddannelserne.

Der er udarbejdet et fælles strategisk grundlag for samarbejdet mellem kommunerne, regionen og uddannelsesinstitutionerne samt en handleplan for de første indsatser. Der vil blive fokuseret på såvel efteruddannelser/videreuddannelser som grunduddannelser og praktikforløb. Det er ikke en hverken let eller kortvarig proces og kompetenceprojektet vil derfor være en vigtig indsats i 2016.

Kompetenceprojektet sekretariatsbetjenes af Socialsekretariatet, Sundhedssekretariatet og KKR sekretariatet.

Vidensdeling

Vidensdeling og synliggørelse af resultater giver god mening, men det betyder ikke, at det altid er nemt. I hverdagen glemmer vi ofte at afsætte tid af til dialog, gode historier og vidensdeling. For at forsøge at sætte lidt system i vidensdelingen, iværksættes der i 2016 afholdelse af 3-4 tværkommunale/regionale workshops om emner, der har en bredere interesse. Strategisk arbejdsgruppe vil være tovholder på projektet og vil tage fat i kommuner/region, som har gang i gode projekter eller som har høstet erfaringer, som andre kan lære af. Der vil i samarbejde med

disse kommuner blive afholdt temadage for de øvrige kommuner og regionen. Det kan være brede workshops med mange deltagere – men det kan også være workshop om et smalt emne og med deltagelse af specifikke fagpersoner.

Temaet vidensdeling evalueres i forbindelse med Udviklingsstrategien for 2017. Succeskriterierne er, at kommunerne ønsker at deltage i de workshops, der igangsættes, samt at deltagerne føler, at det har givet dem faglige input til deres daglige arbejde.

Socialtilsyn

1. januar 2014 trådte lov om Socialtilsyn i kraft. I Syddanmark er det Faaborg-Midtfyn Kommune, som varetager tilsynsfunktionen. Det er vigtigt for kommunerne og regionen, at kommunikationen med Socialtilsyn er god. Der vil løbende være fokus på samarbejdet med Socialtilsyn.

Socialtilsyn Syd skal udarbejde en årsrapport, som skal sendes til sekretariaterne for rammeaftalerne og Socialstyrelsen senest 1. juli. Årsrapporten vil blive drøftet på Socialdirektørforum og i KKR Syddanmark. På baggrund af drøftelserne af årsrapporten kan der igangsættes initiativer.

Tendenser og behov

I kommunernes tilbagemeldinger til Udviklingsstrategi 2016 svarer de på et spørgsmål omkring tendenser og behov.

Voksne

En enkelt kommune har peget på hjemløshed. En kommune nævner, at der er flere og flere ældre udviklingshæmmede med øget plejebehov. Flere nævner senhjerneskadede – bl.a. fordi ny Sundhedslov betyder, at kommunerne vil få flere svært hjerneskadede til genoptræning. Flere kommuner nævner øget behov for støtte til borgere med ADHD og Aspergers syndrom. To kommuner nævner den øgede tilgang af borgere med PTSD (flygtninge og soldater).

Børn og unge

En kommune nævner unge på herberg som et stigende problem. Flere kommuner har øget antal unge med varierende grader af autisme, som har brug for tilbud. Det område, hvor flest kommuner har påpeget problematikker, er børn og unge med psykiske problemer. Der efterspørges fagpersoner at sparre med, fokus på forebyggende indsats bl.a. i forhold til skilsmisser, som påvirker børnene og endeligt bedre/mere jævnbyrdigt samarbejde med børnepsykiatrien. Endeligt nævnes, som på voksenområdet, stigning i unge med intellektuel/kognitive forstyrrelser.

Forebyggelse

Der er i kommunerne fokus på forebyggelse på hjemløshed, spiseforstyrrelser og selvskadende adfærd samt foranstaltninger til familier således at anbringelser af børn undgås.

Koordinering af lands- og Landsdelsdækkende tilbud og sikrede afdelinger

Der er i 2016 seks landsdækkende tilbud, fem landsdelsdækkende tilbud og otte tilbud med sikrede afdelinger.

Nedenfor er kort opsummeret de helt overordnede hovedtendenser omkring kapacitet og belægning samt kommunernes efterspørgsel og behov efter disse typer af tilbud. Tilbuddenes udvikling i forhold til kapacitet, belægning og tendenser er beskrevet særskilt for hvert af de tilbud, der i bekendtgørelserne er defineret som henholdsvis lands- og landsdelsdækkende og sikrede afdelinger i bilag 5

Den samlede belægning på de lands- og landsdelsdækkende tilbud var i 2014 på 96 procent mod en belægning i 2013 på 98 procent. Belægningen på de enkelte tilbud svinger fra 29 til 143 procent. Den samlede kapacitet er netto reduceret med 26 pladser svarende til 3 procent fra 2014 til 2015. Udviklingen i kapaciteten dækker over op- og nedjusteringer i de enkelte tilbud. I 2016 øges det samlede antal pladser med otte efterfulgt af en mindre forventet reduktion på tre pladser i 2017. Således forventes et stabilt antal pladser i 2016 og fremover.

Belægningen på de sikrede og de særligt sikrede afdelinger var i 2014 samlet set på 79 procent, spændende fra 61 til 104 procent på de enkelte tilbud. Dette er et væsentligt fald i forhold til 2013, hvor belægningen var på 84 procent. På baggrund af driftsherrernes indberetninger forventes der umiddelbart ingen ændringer i kapaciteten i 2016 og fremover.

Gennemgående oplyser landets kommunerne, at de oplever sammenhæng mellem kommunernes behov for de lands- og landsdelsdækkende tilbud og tilbuddenes udbud af pladser, ydelser m.v. Der er dog enkelte kommuner, der påpeger en række omstændigheder ved enkelte tilbud, som kan bidrage til en højere grad af sammenhæng, især mellem kommunernes behov og de leverede ydelser.

For de sikrede afdelinger fremhæver enkelte kommuner, at de oplever et for stort udbud af pladser, ligesom en række kommuner, dog med forbehold, forventer et fald i behovet pladser fremadrettet. For langt størstedelen af kommunerne opleves der dog sammenhæng mellem kommunernes behov og de sikrede afdelingers udbud af pladser og ydelser.

Benchmarkanalyse af de sikrede afdelinger

I rammeaftalen for 2015 indgår det som et fælles fokus på tværs af samtlige regioner, at der skal sikres gennemsigtighed mellem pris og indhold på de sikrede afdelinger. Med udgangspunkt heri gennemføres en benchmarkinganalyse blandt samtlige driftsherrer med fokus på

ressourceforbruget og koblingen heraf til både de socialfaglige indsatser samt undervisningsdelen. Analysen forventes afsluttet primo 2016. Undersøgelsens resultater kan bruges som beslutningsgrundlag i forhold til eventuelle fremtidige justeringer i driften for de sikrede afdelinger.

Som det fremgår af opgørelserne af belægningen på de sikrede afdelinger i bilag 5 er der fortsat udfordringer med at nå den forudsatte belægningsprocent på alle tilbud. Udviklingen vil derfor blive fulgt løbende og kan indgå i dialogen med den enkelte driftsherre samt i den tværgående dialog på tværs af de fem rammeaftaleområder.

Særlige forhold

Rammeaftale for specialundervisningsområdet

Kommunerne overtog i 2012 koordineringsforpligtelsen på specialundervisningsområdet, herunder for de lands- og landsdelsdækkende tilbud. Det er i Syddanmark aftalt, at dette sker i en koordineret proces med rammeaftalen på socialområdet, så nærværende aftaler, som i tidligere år, omfatter begge områder.

Tilsyn og fælles samråd for Udviklingshæmmede lovovertrædere

Kommunerne i Syddanmark har sammen med regionen nedsat et Samråd for udviklingshæmmede lovovertrædere. Rådet består af 7 faste medlemmer og udtaler sig vejledende om foranstaltninger og retsfølger for udviklingshæmmede lovovertrædere til politi og statsadvokaturer. Regionen varetager sekretariatsfunktionen for Samrådet. Det Fælles Samråd i Syddanmark er gjort permanent fra 2010. Samrådet er finansieret som abonnementsordning – det vil sige, at kommunerne betaler et fast beløb årligt pr. borger i den enkelte kommune. Det er en frivillig aftale, som alle kommuner har tilsluttet sig. Nærmere beskrivelse af Samrådet findes på:

www.samraadsyddanmark.dk

Tilsyn med udviklingshæmmede lovovertrædere

Regionen organiserer og udfører tilsyn med udviklingshæmmede med dom på kommunernes vegne. Tilsynene udføres pt. af tre regionalt ansatte medarbejdere. Tilsynet udgår fra socialdrift i regionshuset med mulighed for faglig sparring som hidtil med bl.a. kommuner og sociale botilbuds ledere. Tilsynet har til formål at sikre, at den dømte overholder dommens vilkår, ikke begår ny kriminalitet, samt at sætte en positiv udvikling i gang. Der er aftalt retningslinjer for tilsynets tilrettelæggelse, gennemførelse samt samarbejdsform med kommunerne. Kommunernes myndighedsansvar er fastholdt gennem aftalen. Der er tale om en frivillig aftale, som alle kommuner, bortset fra Vejle og Faaborg-Midtfyn er tilsluttet – Nyborg Kommune dog efter konkret aftale om den enkelte borger. Tilsynet er takstfinansieret. Nærmere beskrivelse af tilsynet findes på www.samraadsyddanmark.dk.

Styringsaftalen

Styringsaftalen lægger rammerne for kapacitets- og prisudviklingen for de tilbud, som Styringsaftalen omfatter. Styringsaftalen sikrer, at der tages stilling til de styringsmæssige forhold ved kommunernes køb og salg af pladser samt regionens salg af pladser.

Styringsaftalen skal med andre ord sikre klare spilleregler for samarbejdet mellem køber og sælger. Styringsaftalen indgås i efteråret i forbindelse med færdiggørelsen af de kommunale budgetter. Styringsaftalen skal indeholde:

- Angivelse af hvilke konkrete tilbud, der er omfattet af Styringsaftalen
- Aftale om udvikling af takster og den økonomiske udvikling
- Aftaler om prisstruktur
- Aftaler om oprettelse og lukning af tilbud/pladser
- Aftaler om finansiering m.v. ved oprettelse og lukning af tilbud/pladser
- Aftaler om frister for afregning
- Tilkendegivelse fra kommunalbestyrelserne om overtagelse af regionale tilbud

Styringsaftalen gælder for 2016 og genforhandles årligt.

Aftaler indgået i rammeaftaler kan kun binde rammeaftalens parter. Det betyder, at Styringsaftalen alene regulerer køb og salg inden for Syddanmark. I forhold til køb og salg uden for Syddanmark forpligter kommunerne og Region Syddanmark sig derfor til, at der ved hvert køb fremadrettet udarbejdes en konkret og individuel betalingsaftale, der regulerer forpligtelsen for såvel køber som sælger. Betalingsaftalen skal tage udgangspunkt i takstprincipperne i Styringsaftalen i Syddanmark og skal indeholde aftaler om forhold som underskudsdeling, takst, afregning mm. Såfremt driftsherren ikke skriver i de fremadrettede købsaftaler, at det er takstprincipperne i Styringsaftalen i Syddanmark, der er gældende, vil der være 100 procents driftsherrens ansvar ved en eventuel underskudsdekning for disse kommuner uden for regionen.

Tilbud omfattet af Styringsaftalen

Alle tilbudstyper benævnt i bilag 6, der anvendes af andre kommuner end driftsherrens kommune, er omfattet af Styringsaftalen. Det samme gælder regionale tilbud der, som følge af regionens status som udelukkende driftsherren, altid vil indeholde tilbud, der sælges til andre

parter. Derudover er lokale tilbud delvist omfattet af Styringsaftalen, idet der skal orienteres om ændringer i normering, hvis det forventes at have en væsentlig indvirkning på andre kommuners tilbud, se afsnit om ændringer i Styringsaftaleperioden.

Tilbuddene på det specialiserede socialområde er inddelt i tre kategorier:

Højt specialiserede tilbud med regional betydning

Tilbud, som af kommunerne i Syddanmark vurderes, at være de mest specialiserede tilbud- fordelt på målgrupper. Disse tilbud er omfattet af Styringsaftalen.¹

Klyngetilbud

Tilbud hvor driftskommunen sælger pladser til en eller flere andre kommuner.

Klyngetilbud er omfattet af Styringsaftalen.²

Lokale tilbud

Tilbud der er oprettet og drevet med sigte på egne borgere, men hvor der kan ske salg af enkelte pladser til andre kommuner (disse indgår i form af et udtræk fra Tilbudsportalen).

De lokale tilbud er delvist omfattet af Styringsaftalen. Hvis der sælges pladser til andre kommuner skal takstprincipperne i Styringsaftalen anvendes.

Tilbud kan ikke ændre kategori i løbet af året. Ændret kategorisering sker årligt i forbindelse med Styringsaftalen for det næstfølgende år.

---

¹ Højt specialiserede tilbud med regional betydning: Tilbud med en takst på 2000 kr. eller derover, der sælger pladser til minimum 4 kommuner (udover udbyderkommunen) eller sælger minimum 40 % af deres pladser til andre kommuner. Derudover vurderer den enkelte kommune og Region Syddanmark kategoriseringen i forhold til andre faktorer såsom faglighed, behov, specialisering og kompleksitet.

² Klyngetilbud: Tilbud, der sælger pladser til andre kommuner samt har en takst under 2000 kr. og som ud fra andre faktorer såsom faglighed, behov, specialisering og kompleksitet ikke vurderes som et højt specialiseret tilbud med regional betydning.

Fælles ambitioner og initiativer 2016

Kommunerne og Region Syddanmark vil sætte særligt fokus på temaer ved at formulere politiske ambitioner og konkretisere dem ved at indgå aftaler eller igangsætte initiativer, der har til formål at opnå ambitionerne.

Styring af udgifterne

Ambition: Kommunerne ønsker, at det specialiserede socialområde skal fastholde og udvikle det høje faglige niveau, samtidig med at det skal drives på et lavere omkostningsniveau.

Aftale: Der vil i 2016 være fokus på, at de samlede udgifter på det specialiserede socialområde i Syddanmark skal falde, minimum fastholdes i forhold til 2015 i alle kommuner og regionen. Der tages dog højde for pris- og lønfremskrivning, hvilket i praksis betyder, at udgifterne fra 2015 til 2016 maksimalt må stige med KL's pris og lønfremskrivning.

Dette skal ske ved at fastholde fokus og øget effektivisering på de tilbud, der eksisterer samt via fokus på udvikling af nye og effektfulde tilbud.

I 2016 vil Socialdirektørkredsen analysere udvalgte udgiftsområder, der er i risiko for at stige enten som følge af demografi eller pres på kvaliteten. Hvis områder tegner til at udvikle sig bekymrende, vil dette forsøges imødegået i fællesskab.

Initiativer: Der udarbejdes en beskrivelse af udviklingen af udgifter på det specialiserede socialområde i Syddanmark. Der skal som en del af analysen ses på mulige årsager til udgiftsudviklingen.

Der udarbejdes en beskrivelse af udviklingen af særligt dyre sager³ fra 2013 til 2015. Analysen skal blandt andet anvendes som forklaringsvariabel i forhold til udviklingen af udgifterne på det specialiserede socialområde i Syddanmark.

---

³ Ved afgrænsning af særligt dyre sager tages der i beskrivelsen udgangspunkt i de samme grænseværdier og samme typer af tilbud, der udløser 50 % statsrefusion på en del af kommunens udgifter, jf. Bekendtgørelse om statsrefusion i særligt dyre enkeltsager efter lov om social service. Grænseværdierne er 1. januar 2015: Voksne: 1.860.000 kr., Børn og unge: 1.490.000 kr. Det skal bemærkes at voksne over 67 år også indgår i analysen, selvom der ikke kan opnås refusion for denne målgruppe.

Koordinering af kapacitetsudviklingen

Ambition: Kommunerne og regionen ønsker at følge og koordinere kapacitetsudviklingen på det specialiserede socialområde på tværs af kommuner og region.

Initiativer: Kommunerne og regionen vil løbende indsamle data over kapaciteten for at få et overblik over udviklingen af efterspurgte og udbudte pladser for forskellige målgrupper.

Udnyttelsesgraden af klyngetilbud og de højt specialiserede tilbud med regional betydning skal løbende følges af Socialdirektørforum, og derfor skal kommunerne og regionen to gange årligt indberette belægningsprocenterne for at sikre et overblik over brugen af disse tilbud.

Kommunerne og regionen i Syddanmark skal i denne forbindelse tilkendegive, såfremt der er udfordringer vedrørende belægningen på konkrete ydelser. Eksempelvis hvis den faktiske belægningsprocent afviger 5 procentpoint eller mere fra den budgetterede belægningsprocent.

1. Kommunerne og Region Syddanmark skal senest den 1. maj 2016 indberette de gennemsnitlige belægningsprocenter for første kvartal 2016.
2. Kommunerne og Region Syddanmark skal senest den 1. november 2016 indberette de gennemsnitlige belægningsprocenter for de første tre kvartaler i 2016.

Sikring af effektiv drift

Ambition: Der skal sikres en effektiv drift af de sociale tilbud.

Aftaler: Den enkelte udbyder af tilbuddene skal løbende tilpasse driftsudgifterne ved vigende belægning. Dette gøres for at minimere en eventuel efterregulering som følge af mindre belægning end forudsat ved udarbejdelsen af taksterne. Der skal også løbende arbejdes på at effektivisere driften som et redskab til at styre udgiftsudviklingen på området.

Ved oprettelse af nye pladser, hvortil der skal hjemtages borgere, skal handlekommunerne i så god tid som muligt meddele dette til de berørte udbydere. Det vil give udbyderne mulighed for at foretage de fornødne driftstilpasninger. Ved revisitation af borgere til tilbud i egen kommune forpligter udbyderen sig til at arbejde positivt sammen med handlekommunen i forhold til dennes ønsker om at flytte borgeren.

Håndtering af lukning af tilbud

Det påhviler udbyderen at udvise rettidig omhu i forhold til at informere handlekommuner og betalingskommuner tidligst muligt om mulig lukning af tilbud. Hvis lukningen af et tilbud inden for et center/ledelsesområde giver under-/overskud, skal der efterreguleres for tilbuddets andel af et over-/underskud, der ligger over 5 procent af centrets samlede over-/underskud.

Efterreguleringen ved lukningen af tilbud sker på følgende måde: Efterreguleringen fordeles forholdsmæssigt mellem betalingskommunerne efter det samlede antal anvendte belægningsdage⁴ i to regnskabsår forud for det år, hvori beslutning om lukning af tilbud træffes. Herved er det hensigten at sikre, at der fortsat visiteres til et tilbud, som har vigende belægning, så efterreguleringen ikke påvirkes negativt.

Et center/ledelsesområde er defineret som niveauet over tilbud/enhed.

I efterreguleringen indregnes driftsudgifter og salg af inventar m.v., som er afskrevet. Værdien af bygninger, grunde samt inventar, der ikke er afskrevet, indgår ikke i opgørelsen, mens forrentning og afskrivning kan indregnes i forhold til det antal måneder, tilbuddet har været i drift i det sidste år.

Udbyder forpligter sig til at udvise rettidig omhu og afvikle tilbuddet på den økonomisk mest hensigtsmæssige måde for betalingskommunerne. Ligesom udbyder tidligst muligt orienterer handle-betalingskommunerne om lukning.

Udbyder skal hurtigst muligt efter lukning af tilbuddet fremsende en foreløbig opgørelse over efterreguleringen samt en fordeling af denne på køberkommuner. Den endelige opgørelse og fordeling skal senest foreligge umiddelbart efter det pågældende års regnskabsafslutning.

Reglen om efterregulering ved lukning af tilbud med underskud kan kun anvendes ved lukning af et samlet tilbud/enhed⁵.

Reglen om håndtering af lukning af tilbud gælder for klyngetilbud og de højt specialiserede tilbud med regional betydning.

---

⁴ Se bilag 10 vedr. håndtering af lukning af tilbud

⁵ Se bilag 10 vedr. håndtering af lukning af tilbud

Håndtering af oprettelse af tilbud og pladser

Det er kommunerne frit for at oprette tilbud og pladser samt at indgå aftaler med andre kommuner omkring forholdene ved oprettelsen, se dog afsnit 6 og afsnit 7 ift. proces ved ændringer af kapacitet. Da kommunerne og regionen har som ambition at koordinere den samlede kapacitetsudvikling på det specialiserede socialområde, bør der ved oprettelse af nye tilbud og pladser skelnes til det samlede antal tilbud og pladser i Syddanmark indenfor den pågældende målgruppe.

Ændring af takster og kapacitet i Styringsaftaleperioden

Takster og antal faste pladser, der er indberettet til Styringsaftalen gælder som udgangspunkt i hele 2016. Ændringer skal derfor kun helt undtagelsesvis foretages, hvor der er tale om helt ekstraordinære forhold. Det forudsættes, at driftsherre løbende tilpasser driften til belægningsprocenten. Nedenstående proces er derfor udelukkende, hvis driftsherre ser et behov for en varig ændring. Hvis driftsherren ser et behov for en varig ændring kan driftsherren med det samme foretage en midlertidig opnormering eller nednormering. Driftsherren skal med det samme give besked til alle kommuner i Syddanmark og eventuelle andre brugerkommuner.

Højt specialiserede tilbud med regional betydning

Hvis en udbyder finder, at en takst- eller normeringsændring eller lukning er nødvendig indenfor Styringsaftaleperioden, skal det til høring hos Socialdirektørforum samt meddeles alle kommuner i Syddanmark og eventuelle andre brugerkommuner før varige ændringer kan træde i kraft. Det skal af henvendelsen til Socialdirektørforum samt til kommunerne i Syddanmark og øvrige brugerkommuner fremgå, hvilke konsekvenser ændringen medfører. Der er udarbejdet en skabelon til formålet, der kan findes på www.socialsekretariatet.dk. Skabelonen udfyldes samt sendes til de angivne kontaktpersoner. De meddelte ændringer af takster og kapacitet i Styringsaftaleperioden kan desuden findes på hjemmesiden www.socialsekretariatet.dk

Oprettelse af flere pladser

Hvis en udbyder ønsker at oprette flere faste pladser i løbet af året, skal udvidelsen begrundes, og der skal gøres rede for, hvordan taksten påvirkes.

Nedlæggelse af pladser

Hvis en udbyder ønsker at nedlægge faste pladser, skal reduktionen begrundes og der skal gøres rede for, hvordan taksten påvirkes. Dette er dog ikke gældende, såfremt udbyderen blot omlægger en plads midlertidig til eksempelvis et enkeltmandsprojekt.

Hvis Socialdirektørforum mener, at pladserne ikke skal nedlægges på grund af pladsernes betydning for den samlede udbudsvifte, skal de økonomiske konsekvenser ved at videreføre pladserne fremgå.

Lukning af tilbud

Hvis en udbyder ønsker at lukke et tilbud skal dette til høring i Socialdirektørforum, hvor lukningen skal begrundes.

Hvis Socialdirektørforum mener, at tilbuddet ikke skal nedlægges på grund af pladsernes betydning for den samlede udbudsvifte, skal de økonomiske konsekvenser ved at videreføre tilbuddet fremgå.

Takstændringer

Hvis en udbyder ønsker at forhøje taksten, skal ændringen begrundes. Herudover skal der gøres rede for, hvordan takstændringen eventuelt vil påvirke serviceniveauet og hvilke økonomiske konsekvenser det vil få for betalingskommunerne.

Tidspunktet for ændringens ikrafttrædelse skal fremgå. Ændringerne kan som hovedregel tidligst træde i kraft fra tidspunktet for vedtagelsen. Takstreduktioner og ændringer af taksten, som skyldes tekniske fejl i beregningen, kan umiddelbart iværksættes, og kan have virkning fra årets start. Betalingskommuner og Socialdirektørforum orienteres.

Klyngetilbud

Hvis takstforhøjelser, normeringsændringer eller lukning er nødvendigt indenfor Styringsaftaleperioden, skal dette meddeles til alle kommunerne i Syddanmark samt eventuelle brugerkommuner. Der er udarbejdet en skabelon til formålet, der kan findes på www.socialsekretariatet.dk. Skabelonen udfyldes samt sendes til de angivne kontaktpersoner. De

meddelte ændringer af takster og kapacitet i Styringsaftaleperioden kan desuden findes på hjemmesiden www.socialsekretariatet.dk

Oprettelse af flere pladser

Hvis en udbyder opretter flere faste pladser i løbet af året, skal udvidelsen begrundes. Herudover skal der gøres rede for, hvordan taksten påvirkes samt de økonomiske konsekvenser for betalingskommunerne. Endvidere skal der redegøres for, hvordan oprettelsen af disse pladser forventes at påvirke efterspørgslen efter eksisterende pladser i andre kommuner og i regionen.

Nedlæggelse af pladser/lukning af tilbud

Hvis en udbyder nedlægger faste pladser, skal reduktionen begrundes. Der skal også gøres rede for, hvordan taksten påvirkes samt de økonomiske konsekvenser for betalingskommunerne.

Takstændringer

Hvis en udbyder forhøjer taksten, skal ændringen begrundes. Herudover skal der gøres rede for, hvordan takstændringen eventuelt vil påvirke serviceniveauet samt hvilke økonomiske konsekvenser det vil få for betalingskommunerne.

Lokale tilbud

Hvis der foretages ændringer i en kommunes lokale tilbud, der har væsentlig indflydelse på andre kommuners tilbud, skal de berørte tilbud orienteres hurtigst muligt. Der er udarbejdet en skabelon til formålet, der kan findes på www.socialsekretariatet.dk.

Eksempelvis kan oprettelse af et lokalt tilbud i en kommune have indflydelse på kapaciteten i et højt specialiseret tilbud med regional betydning i en anden kommune.

Ændring af kapacitet ved årsskifte

Højt specialiserede tilbud med regional betydning:

Ændring i kapacitet skal til høring hos Socialdirektørforum samt meddeles alle kommuner i Syddanmark og eventuelle andre brugerkommuner. Ændringen i kapaciteten skal begrundes og der skal gøres rede for, hvordan taksten påvirkes samt de økonomiske konsekvenser for betalingskommunerne.

Der er udarbejdet en skabelon til formålet, der kan findes på www.socialsekretariatet.dk. Skabelonen udfyldes samt sendes til de angivne kontaktpersoner.

Klyngetilbud

Ændring i kapacitet skal meddeles til alle kommunerne i Syddanmark samt eventuelle brugerkommuner. Driftsherre skal ved takstindberetningen beskrive årsag til ændring i kapacitet samt beskrive eventuelle konsekvenser ændringen har. Det fælleskommunale Socialsekretariat vil på denne baggrund lave et fælles notat over kapacitets ændringer ved årsskifte for alle klyngetilbud i Syddanmark. Dette notat sendes til kommuner og region i Syddanmark.

Overtagelse af tilbud fra region/kommune

Med baggrund i ændret lov, som betyder, at kommunerne fremover kun kan overtage sociale tilbud fra regionen en gang midt i hver valgperiode, besluttede KKR Syddanmark i marts 2014, at der er behov for en strategisk drøftelse mellem kommunerne af samspil og typer af tilbud, som Region Syddanmark fremadrettet skal drive.

Kommunalbestyrelsen kan én gang i hver valgperiode overtage regionale tilbud, der er beliggende i kommunen. I indeværende valgperiode betyder dette, at en kommunalbestyrelse, der ønsker at overtage et regionalt tilbud, skal meddele dette til regionsrådet senest den 1. januar 2016. Overtagelse skal ske senest den 1. januar 2017.

Næste mulighed for overtagelse:

Herefter er næste mulighed for overtagelse 1. januar 2020. En kommunalbestyrelse, der ønsker at overtage et regionalt tilbud, skal i næstkommende valgperiode meddele dette til regionsrådet senest den 1. januar 2020. Overtagelse skal ske senest den 1. januar 2021.

Takstprincipper

Kommunerne og Region Syddanmark har indgået aftaler omkring fælles takstprincipper. Dette indbefatter:

Opsigelsesvarsler

Ved ophør fra handlekommunen betales til og med ophørsdato, dog minimum efter nedenstående opsigelsesfrister:

1. Botilbud (SEL § 67 stk. 1, 2 og 3, § 107, § 108, boliger efter § 115 jf. § 105 stk. i lov om almene boliger):
  - a. Løbende måned + 1 måned.
  - b. 2 måneder ved opsigelse en vilkårlig dag i måneden. Handlekommune kan eksempelvis opsigte borgeren pr. den 14. januar, hvormed der skal betales til og med den 14. marts.

2. Dagtilbud (SEL §§ 32 og 36 samt §§ 103 og 104, Folkeskoleloven § 20, stk. 2 og 3, Lov om specialundervisning for voksne § 1, stk. 2 og 3): Løbende måned. Specialundervisningstilbud i form af dagundervisning defineres også som dagtilbud.
3. Krisecentre og sociale døgncentre (SEL § 109 og § 110): Afregnes til og med udskrivningsdagen.
4. Stofmisbrugsbehandling efter § 101: Afregnes til og med udskrivningsdagen.
5. Ved en takststruktur baseret på ydelsespakker, er der ved pakkeskift med en marginal ændring fra én pakke til én over- eller underliggende pakke en varslingsfrist på 30 dage medmindre andet aftales. Ved pakkeskift til mere end én over- eller underliggende pakke, er varslingsfristen ved dagtilbud løbende måned og ved botilbud løbende måned + 1 måned.
6. Ved lukning af tilbud er der en varslingsfrist på løbende måned plus to måneder.

Der skal varsles skriftligt.

Der kan kun opkræves betaling indtil pladsen overtages af en ny borger.

Ved ophør i tilbud som følge af dødsfald gælder ovennævnte opsigelsesregler også.

Det forventes, at der opnås enighed mellem udbyder og handlekommune om revisitation af en borger, som følge af ændret behov for støtte.

Ved enkeltmandsprojekter samt særforanstaltninger kan der aftales særlige opsigelsesfrister. De særlige opsigelsesvarsler skal præciseres i aftalerne mellem handlekommune og udbyder, som altid indgås med udbyderen på centralt/ forvaltningsniveau.

Prisstruktur

Under Styringsaftalen kan der anvendes tre modeller for fastsættelse af takster:

En takststruktur, der bygger på takster, som er gennemsnitlige og rummelige, men med mulighed for differentiering.

En takststruktur, der er baseret på ydelsespakker.

En abonnementsordning

Principperne for efterregulering er de samme uanset takststruktur.

En uddybning af prisstruktur modellerne fremgår af bilag 12.

Gennemsnitlige takster med mulighed for differentiering

Denne takststruktur, som har været anvendt siden den første rammeaftale i 2007 bygger på følgende principper:

Få takster for hvert tilbud

Begrænsning af tillægsydelser til særlige situationer

Principperne skal sikre, at takststrukturen er enkel og let at administrere for tilbuddene, kommuner og regionen.

Formålet er, at fastholde uændret pris for den enkelte borger i Styringsaftaleperioden for at sikre økonomisk forudsigelighed indenfor det enkelte år for såvel udbyder som køber. Der er ved udformning af takstprincipperne foretaget en afvejning mellem hensynet til, at der skal betales for "det man får" og hensynet til, at takststrukturen skal være enkel og overskuelig at administrere samt give tilbuddene så fleksible rammer, at en rationel drift kan gennemføres.

Takststruktur baseret på ydelsespakker

Der ses en stigende tendens til at udbydere udarbejder en takststruktur baseret på ydelsespakker.

Der er i Styringsaftalen enighed om følgende fælles principper, der kan understøtte arbejdet med takststrukturer og ydelsespakker:

Implementering af ny takststruktur skal foregå i god tid og med dialog og involvering af handlekommunen. Det er handlekommunen, der har kompetencen i forhold til at indplacere borgeren i rette ydelsespakke.

En fælles grundtakst, som bl.a. kan indeholde administration, omkostninger vedr. bygninger, samt eventuelt nattevagt.

Ydelsespakkerne skal på den ene side være så økonomisk smalle, at det sikres, at udgiften svarer til de ydelser, der modtages. Men skal samtidig være så rummelige, at det begrænser antallet af pakkeskift.

Ved overgang fra de traditionelle takstberegningssystemer til et nyt baseret på ydelsespakker forudsættes det, at de samlede driftsomkostninger (takstgrundlaget) ikke øges (under forudsætning af uændret støtte- og plejebehov). Med en takststruktur baseret på ydelsespakker skal der være opmærksomhed omkring incitamenterne til at reducere udgifterne for borgeren.

Aftaler

Abonnementsordning

Det er med den nye takstbekendtgørelse af den 12. januar 2015 muligt at fravige takstprincippet og i stedet indgå aftale om abonnementsordninger eller andre ordninger, der indebærer fælles finansiering uden direkte sammenhæng til anvendelsen af tilbuddene. Ministeriet betragter muligheden for abonnementsordninger som et væsentligt element i muligheden for at understøtte efterspørgslen efter de mest specialiserede tilbud.

Forpligtende købsaftaler og delt finansieringsansvar

Der er i den nye takstbekendtgørelse af den 12. januar 2015 mulighed for at indgå forpligtende købsaftaler og delt finansieringsansvar Ved forpligtende købsaftaler, forstås aftaler, hvor en eller flere kommunalbestyrelser garanterer for betaling af et bestemt antal pladser i et tilbud i en aftalt periode, hvis pladserne ikke efterspørges af andre.

Ved aftaler om delt finansieringsansvar, forstås aftaler, hvor en eller flere kommunalbestyrelser bidrager til finansieringen af et konkret tilbud, uden at kommunalbestyrelsen selv er driftsherre.

Der vil i 2016 følges op på praksis og erfaringer i relation til anvendelse af abonnementsordninger, forpligtende købsaftaler og delt finansieringsansvar.

Enkeltmandsprojekter og særforanstaltninger

Der vil være tilfælde, hvor enkeltpersoner har så afvigende behov i forhold til gennemsnittet, at det er relevant at operere med individuelle takster for dem i form af særforanstaltninger eller enkeltmandsprojekter.

Etablering af særforanstaltninger og enkeltmandsprojekter skal ikke godkendes i Socialdirektørforum, og skal ikke forud annonceres i Styringsaftalen. Taksterne skal ikke indberettes i forbindelse med den almindelige takstberegningsprocedure, men forbruget på området skal opgøres i forbindelse med analyse af taksterne for det foregående år.

Der henvises til bilag 13 for en karakteristik af henholdsvis enkeltmandsprojekter og særforanstaltninger samt en beskrivelse af, hvilke betingelser der skal være opfyldt ved etablering af særforanstaltninger og enkeltmandsforanstaltninger.

Afregningsregler/betalingsaftaler

Der er aftalt fælles afregningsregler og betalingsaftaler, hvilket skal sikre et godt og smidigt samarbejde med gennemskuelige retningslinjer.

Der henvises til bilag 14 for en beskrivelse af retningslinjerne.

Takstberegning

Taksterne for 2016 skal være indberettet senest 1. november 2015. Indberetningen foretages i en database, som stilles til rådighed af Fælleskommunalt Socialsekretariat. Databasen vil være tilgængelig primo september 2015, og der udsendes vejledning til indberetningen senest medio august 2015. Hver enkel ydelsespakke skal indberettes som en samlet pris/takst for pakken (dvs. både basistakst og ydelsespakke).

Der henvises til bilag 15 for en beskrivelse af de konkrete elementer i takstberegningen.